

PAGINI INEDITE DIN CIPRIAN PORUMBESCU

În acest comemorativ ¹ 1943, câte ceva din abundența scris al lui C. Porumbescu, a cărui prodigioasă forță *creatoare* a găl-găit nu numai în muzică (și aici, mai ales într'o uimitoare inventivitate a melodiei), ci și 'n atâtea exhibiții scriitoricești ².

Așadar un fragment din carnetul ³ său de însemnări zilnice, — redactate (ca de atâtea ori scrisul lui intim) în nemțește ⁴. Reproducem din caietul *Tagebuch der wichtigsten Ereignisse, Erlebnisse u. sonstiger Allotria, aufgezeichnet seit dem 18. Jänner 1879 von Golembiowski* ⁵—fără-mă care, prin robustul ei antisemitism, îl onorează pe cântărețul *Treicolorului* și *Unirii* românești.

Redăm întocmai inactualitățile ortografice ale originalului (*Sontag*; *Todt*; *Gemüth*; *himlisch*; *exekutirt*; *überal*; *vieleicht* etc.). Completăm (și simplificăm) interpuncția. Adăugăm apoi (pe cât le avem la îndemână) și cuvenitele note. Și iată-l deci textul lui C. Porumbescu!

1. C. Porumbescu s'a născut în 1853 (vezi rev. „Făt-frumos”, an. VIII 1933, 121) și s'a stins în 1883.

2. Vezi d. p. articolele noastre: *Ciprian Porumbescu, stihuitor* în „Făt-Frumos” 1933, 91-93; *Și iarăși C. Porumbescu stihuitor și alcătuitor de allotrii literare* în „Făt-Frumos”, IX 1934, 35-36; *Și iarăși C. Porumbescu stihuitor* în „Făt-Frumos”, 1934, 135-136.

3. Salvat numai foarte fragmentar în câteva resturi de caietele (din Muzeul Porumbescu).

4. Pentru nemțosenia Porumbesților cf. mărturia Mărioarei Rațu-Porumbescu (soră a lui C. P.) în „Junimea literară”, an. XIV 1925, 293.

5. Numele primordial al familiei Porumbescu fusese *Golembiowski*. Abia dela 5 Aprilie 1881 Părintele Iracție Porumbescu (tatăl compozitorului nostru) dobândește definitivă războtzare a numelui polonez *Golembiowski* în *Porumbescu* (v. Leonida Bodnărescu, *Scrierile lui Iracție Porumbescu*, 1898, 17).

II

Sontag 6 Juli. Stehe spät auf, denn es regnet. — Heute Nachts hatte ich schauerhafte Träume. Die verstorbene Mutter ¹, um die ich so fürchterlich weinte, dass ich erwachte. Dann die verstorbene Tantt(e) Frosin, die sich am Katafalk mit offenen Augen noch rührte, während ich mit dem Onkel besprachen, wie fürchterlich doch der Todt sei. Der Vater träumte mir auch; eine Menge katholische Pfaffen, die zur ² Begräbniss gekommen waren. Endlich sollten wir mehrere in Parade zur Leiche ausrücken. Merkwürdigerweise gieng ich aufegutzt im... ³ mit B. ⁴ & M. ⁵ in einer Reihe. So lebhaft erschien sie mir vor den Augen, dass alle früheren schönen Erinnerungen plötzlich wieder mit aller Wucht auftauchten.

Es wird auffallen u. Wunder nehmen, dass ich jetzt so wenig von B. erwähne. Seit dem 6. Juni habe ich ihrer keine Erwähnung gethan. Das ist richtig. Und ich glaube Recht zu thun. Es beginnt mir immer klarer zu werden, dass meine schönen, goldenen Träume einmal zu Wasser werden. Und ⁶ heute, bei Erfrischung dieser seligen Erinnerungen, dhzieht ⁷ es lieblich mein Gemüth, wie wenn tausend Engel in meinem Herzen Platz genommen hätten u. himlische Musik machten. Es wird mir, nach langer Zeit, wieder so bang, so weh u. doch so wohl.

.....
Überlassen wir es Gott u. seiner Fügung.

Ich bekomme einen Brief vom Stefan ⁸ nebst auch ⁹ einen Gulden. Ich schreibe ihm auch gleich zurück und nehme mich

1. Mama lui C. Porumbescu, *Emilia* (născută Klodnicki) moartă în 5 Aug. 1872 (cf. Ștefan Pavelescu, *Viața lui Ciprian Porumbescu*, Suceava 1940, 20).

2. Indreaptă: „zum Begräbniss“. In goana scrisului, C. P. se gândise, poate, la: zur Beerdigung, Bestattung.

3. Cuvânt indiscifrabil.

4. = Bertha Gorgon, fiica pastorului protestant din Ilîșeștii vecini cu Stupca lui C. P. — marea, fatala iubire a lui C. P.

5. Una din surorile Berthei.

6. Ar putea fi și alt cuvânt — sau chiar (ca adese în aceste carnele ale lui C. P.) o stenogramă.

7. = durchzieht.

8. Fratele lui C. P.

9. La întorsul paginii, prisosul tautologic: *nebst auch!*

zum Studieren, da ich morgen zu coloquiren¹ habe aus römisch. Geschichte. Nachmittag kommt Iulo zu mir. Wir gehen in's Café u. dann mit Waldberg auf ein Bier z. Kratochwill. Von dort in² Musikverein³.

Dort ist Semestralprüfung der Schüler. Zuerst kam Violin, dann Gesang u. zum Schluss Clavier. Die Violinisten spielten recht brav, insbesondere ein gewisser Rettig, Blaukopf & Rottenburg. Unter den Mädeln, die sangen, leisteten die Frln. Deker aus Ilischestie, die den Schubertischen „Aufenthalt“ sang, dann Frln. Göbl, Salter & Dornbaum — ziemlich Gutes. Am besten sang Salter, am miserabelsten fiel ein Duet, aufgeführt von Frln. Weiser & Negrusz aus.

Dann kamen die Pianistinen—unzählige. Am besten spielten Frln. Statkewicz u. noch eine u. der Kleine Rottenburg. Dieser kleine Kerl erregte meine Bewunderung, da er ebenso trefflich Violin als Clavier spielt. Zum Schlusse wurde der Wagnerische „Kaiser marsch“ für 8 Hände auf 2 Claviere, exekutirt.

Es war viel Publikum, doch was ich bemerkte und was sehr bezeichnend für unsere Zeit. u. unseren Zeitgeist ist,—war, dass sowohl unter den Exekutirenden als auch im Publikum die grösste Mehrzahl, ich könnte sagen 9/10, Juden waren. Von den Schülern u. Schülerinnen, vielleicht 25 an der Zahl, waren 4 Christen — alles übrige Juden. Und im Zuhörerraume sach ich kaum 5-6 christliche Familien. Im Parterre sah ich sogar einige Juden im Kaftan u. Peisse⁴. Überal steckt sich dieser semitische Stamm vor und nimmt sich auch schon zur Musik, zur Kunst, die doch bisher, nur mit sehr geringen Ausnahmen, gleichsam ein Monopol der Christen war. Und zu welchem Zwecke? Um vielleicht die Kunst — der Kunst zu Liebe zu pflücken u. zu geniessen? Nein — sondern entweder aus arroganter jüdischer Eitelkeit u. Prunksucht, oder um aus der Kunst ein „Geschäft“ zu machen, materielle Vortheile zu erringen, aus der Musik einen Handels = u. Gewerbeartikel zu machen. Auf solche Weise geräth die Musik in profane, unwürdige, barbarische Hände u.

1. *Kolloquium, kolloquieren* — termen tehnic pentru trecerea examenelor semestriale la Universitățile Austriei.

2. Poate: in *den* Musikverein.

3. Societatea filarmonică Cernăuțeană.

4. *Peisse*, cuvânt jidovesc = perciuni.

wird in ihren hehren u. erhabenen Aufgaben gehemmt, sie verliert ihren göttlichen Nymbus; die Musik in der Hand des Juden ist nur ein karikirter Cobold gegenüber den überirdischen Regungen des Beethoven, Mozart & Haydn. Und bis dieses Volk nicht seinen ekelhaften, nur auf Gewinn u. materielle Spekulation berechnenden Intelekt, auch für edlere Zwecke ummodellt u. ich möchte sagen einigermassen modernisirt hat, wird auch die Musik in seinen Händen nicht Kunst, sondern eben jüdische Musikmacherei bleiben.

Und das ist ein Musikverein, in dem ein Rumäne Präsident ist.

Traducerea :

Duminică 6 Iulie. Mă scol târziu, fiindcă plouă.—Noaptea asta am avut groaznice visuri. Răpăusata mea Mamă, după care am plâns atât de cumplit, încât m'am trezit. Pe urmă răposata Tanti Frosin, care pe catafalc se mai mișca încă cu ochii deschiși, vremece eu tăifăsuiam cu unchiul, cătu-i de grozavă moartea. Și pe Tata l-am visat; mulțime de poți catolici cari veniseră la înmormântare. In sfârșit stam să pornim în mare ținută la petrecanie. In chip bizar mergeam inzorzonat în... cu B. și M. în rând. Atât de viu îmi apăru dânsa înaintea ochilor, încât toate frumoasele amintiri de mai nainte năprasnic mă covârșiră din nou. O fi bătător la ochi și trebuie să mire că acuma pomenesc atât de puțin de B. Prea adevărat. Și-mi pare că bine fac. Incep a mă dumeri tot mai mult că frumoasele mele visuri de aur sunt menite să se distrame. (Dar) astăzi, când aceste fericite aduceri-amtnte învie, îmi tresare cu drag tot sufletul, de parecă mii de îngeri mi s'ar fi sălășuit in inimă, cântându-mi cântece cerești. Și iarăși, după atâta vreme, mi-i atât de jale și urît, și atât de dor și atât de dulce.

Indure-se Cel-de-Sus și facă-se voia lui!

Primesc o scrisoare dela Ștefan și un florin. Ii răspund imediat și mă apuc de carte, având mâne de dat examen din istoria romană. După amiază vine Iulo pela mine. Ne ducem la cafenea și apoi cu Waldberg la o berică la Kratochwill. De acolo, la Filarmonică.

Acolo are loc examenul semestrial al elevilor. Intâi a venit violina, apoi canto și la fine pian. Violoniștii cântară destul de

binișor, mai ales un oarecare Rettig, Blaukopf și Rottenburg. Intre fetele cântărețe au realizat prestațiuni destul de remarcabile d-șoarele Deker din Ilieșești, care a executat *Aufenthalt*-ul lui Schubert, apoi dș. Göbl, Salter și Dornbaum. Cel mai bine a cântat Salter; cel mai mizerabil a ieșit un duo executat de dș. Weiser și Negruș.

Urmară pianistele — nenumărate. Cel mai bine cântară dș. Statkiewicz și încă una și micul Rottenburg. Piciul ăsta îmi cuceră toată admirația, devremecă cântă la fel de minunat la vioară și la pian. La sfârșit s'a executat Wagnerianul *Mars-imperial* pentru 8 mâini la 2 pianе.

A fost mult public, dar, ceea ce am observat și-i foarte semnificativ pentru timpul nostru și spiritul timpului nostru, — a fost, că atât între executanți, cât și 'n public, covârșitoarea majoritate, aș putea zice 9/10, au fost evrei. Intre elevi și eleve poate vreo 25 la număr, au fost creștini — toți ceilalți evrei. Și 'n auditoriu am remarcat abia 5-6 familii creștine. În stal am zărit chiar câțiva jidani în caftan și perciuni. Pretutindeni se 'ndeasă această seminție semită apucându-se acum și de muzică, de arta, care pân aci, numai cu foarte mărunte excepții, era oarecum un monopol al creștinilor. Și cu ce scop? Au doară pentru a exercita și a cultiva arta ca artă? Pentru a culege și a gusta roadele artei de dragul artei? Nu — ci sau din aroganță infumurare și rățoire jidănească sau pentru a face din artă un „gheșeft“, pentru a dobândi pricopseli materiale, pentru a reduce muzica la articol de comerț și de meserie. În felul acesta muzica ajunge în nevrednice mâini profane și barbare și, stânjenită în înaltele și sublimatele ei rosturi, își pierde divinul ei nimb. Muzica în haină semită, muzica în mâna jidanului, e, față de divinile vibrații ale lui Beethoven, Mozart și Haydn, numai o caricaturală paiațarie. Și câtă vreme acest neam nu și-l va modela, abjectul său intelect (ahțiat numai de câștig și speculă materială), și pentru scopuri mai nobile, și aș zice, câtă vreme acest neam nu s'a fi modernizat întrucâtva, atâta vreme și muzica mâinilor lui nu va fi artă, ci numai evreiască muzicasterie.

Și aceasta e o Filarmonică, al cărei președinte e un Român!